

Praha 6.6. 2008

Posudek na bakalářskou práci Ludmily Růžičkové:

Ženy v managementu divadla

Hodnocení: 26 kreditů

Komentář:

Práce Ludmily Růžičkové se věnuje kvalitativní analýze rozhovorů provedených s ženami-manažerkami několika současných pražských divadel. Diplomantka zde využila i svého sociálního kapitálu – přístupu na divadelní scénu i díky kterému se jí podařilo získat rozhovory s ředitelkami předních pražských divadel. Hlavním cílem práce bylo popsat genderové aspekty postavení žen manažerek v této specifické oblasti. Rozbor samotných rozhovorů doplňuje krátký úvod do problematiky genderových bariér, stereotypů a jejich vliv na management.

Metodologie:

Diplomantka deklaruje postup metodou zakotvené teorie, nicméně v samotné práci se zaměřuje a zároveň omezuje pouze na kódování a následný rozbor (k analytické práci s rozhovory níže) Domnívám se, že přednosti metody zakotvené teorie spočívají právě v několika úrovně analytické práci, která využívá i jiné nežli textové materiály/prameny, např. pozorování. Zde se tedy nabízí otázka, zda by bývalo nebylo vhodné doplnit analýzu rozhovorů o analýzu dynamiky vztahů mezi ředitelkami a např. divadelním souborem, to, jakým způsobem genderové vztahy ne/ovlivňují tuto dynamiku apod. Či se je potřeba ptát, zda se opravdu jedná o metodu ZT? V jakém smyslu je přístup diplomantky „zakotvený“?

Páci nelze upřít inspirativní „vyčtení“ kategorií a subkategorií, které se zdají postihnout klíčové momenty, ve kterých gender vstupuje jak do sebe-definování žen, ředitelek/manažerek, tak i do fungování vztahů mezi ředitelkami a divadelním souborem. Nicméně vzhledem k tomu, že těžiště práce je jednoznačně v této „analytické“ části, považuji za nutné, aby diplomantka s výpovědmi pracovala více analyticky a kriticky. Diplomantka povětšinou neopouští rovinu popisnou. Např. v rozboru kategorie „Ředitelkou náhodou“ a subkategorií „logické vyústění“, či „impulsy od okolí“, ve které se diplomantka věnuje způsobu, jakým jednotlivé ředitelky/manažerky popisují svou cestu k tomuto postu, se nabízí otázka po narativní strategii respondentky– tuto úroveň reflexe ovšem diplomantka v předkládané práci nepostihuje a nechává si uklouznout. A tak nám utíká i další úroveň genderové analýzy, která by se ptala po nutnosti „legitimizace“ žen ve vysokých postech, otázek po nemožnosti formulování profesních plánů a touhy po „kariéře“ atd. zahrnutí perspektivy po tzv. „self-fashioning“, tedy sebe-prezentaci a sebe-legitimizaci v genderové roli a identitě, tedy obhajování vlastního „ženství“.

Zajímavá je také skutečnost jednoznačně genderovaného kódování vlastní manažerské strategie, kterou se diplomantce podařilo z rozhovorů vyčíst. (viz. Kategorie „reflektované stereotypy o ženách“) Dalším zajímavým momentem práce je, že se podle předkládaných kategorií, ženy nesoustředily na popsání momentů a zážitků „strukturních překážek na cestě k pozici, kterou v současné době zastávají, nýbrž se soustředily na popis toho, jak jako ženy-manažerky-ředitelky fungují v pracovním týmu, kolik musí práci obětovat, resp. na její sladění s rodinným životem, i na legitimizaci svých schopností tuto práci vykonávat. Jak si toto diplomantka vysvětluje?

Je jistě oceněníhodné, že se diplomatka zamýšlí nad přístupem k respondentkám, opírá se o práci Zuzany Kiczkové Paměť žien a její formulace subjekto-subjektového vztahu v rámci výzkumu.

O tom, že se nejedná o samozřejmý přístup i o tom, že tento přístup vyžaduje přehodnocení nejenom výzkumných strategií, ale i konceptů a jazyka svědčí i „přeřeknutí“ diplomantky: „*Jednu respondentku jsem vyzpovídala v jejím bytě*“ (str. 18). Opět, toto je maličkost, která nicméně ukazuje na obtížnost toho, co se nyní jako komonsensuální přístup v kvalitativních metodách.

Formální nedostatky:

Práce je tradičně rozdělena na „teoretickou“ a „analytickou část“ – nicméně úvodní tzv. „teoretická“ část by si zasloužila invenčnější a pečlivější přístup. V současné podobě se jedná v zásadě o poskládání citací, či parafrází převzatých ze sekundární literatury. Diplomantka si nedala práci s tím tyto „převzaté“ informace zpracovat do vlastního souvislého textu, úvodní část práce je heslovitá, přičemž souvislost mezi jednotlivými „hesly“ pouze tušíme.

Na str. zůstala také věcná chyba: „*Naopak nejnižší počet absolventů vysokých škol byl v roce 1993, kdy jich bylo 18193, z toho 8537 žen, což činí 47%. Nejnižší procentuální zastoupení žen mezi absolventy bylo v roce 1993, kdy jich bylo pouhých 44%.*“

U práce, která se věnuje genderové analýze považuji za vážný lapsus, že konzistentně pracuje s generickým maskulinem. Přestože se práce zaměřuje na ženy, neustále mluví o „ženách-mamažerkách“, konstantně se zde používají mužské tvary a generické maskulinum. Jedná se o nerefluktování konstruktivní role jazyka, nebo jde o autorčin záměr?